

Schilders te gast in Schwaan

Carl Malchin (Kröpelin 1838–1923 Schwerin)

Carl Malchin werd tot landmeter geschoold in Schwaan en ontdekte daar vermoedelijk dankzij de schilders Otto Dörr en Eduard Ehrke zijn voorliefde voor de kunst. Van 1860-1862 volgde hij een opleiding aan de Polytechnische School te München, aansluitend werkte hij in Rostock en bij het Kadaster in Schwerin. Door bemiddeling van de hofschilder Theodor Schloepke kon hij van 1873-1879 een studie volgen bij Theodor Hagen en Albert Brendel aan de Kunstschool in Weimar. Van 1879 tot 1915 was hij restaurator van de Groot-hertogelijke Schilderijencollectie in Schwerin met meer dan voldoende mogelijkheden voor zijn eigen werkzaamheden. In 1890 werd hij tot hoogleraar benoemd.

Malchin is de belangrijkste landschapschilder van de tweede helft van de negentiende eeuw in Mecklenburg.

Paul Riess (Fichtwerder 1857–1933 Dessau)

Paul Riess werd ook tot decoratieschilder geschoold, daarna volgde hij een studie aan de Kunstschool in Weimar en werd hij Meisterschüler van Theodor Hagen. Zijn eerste natuurstudies maakte hij met Bunke vanaf 1891 in Schwaan. Vanaf 1896 woonde hij in Dessau, waar hij de schoonheid van de Elbe-en Mulde-landouwen ontdekte.

Paul Baum (Meißen 1859–1932 San Gimignano)

Na een opleiding aan de Porseleinfabriek van Meißen, begon Paul Baum in 1877 met een studie aan de Academie van Dresden, die hij in 1878 samen met Franz Bunke voortzette bij Theodor Hagen in Weimar. Hij maakte verscheidene schilder-reisjes met Bunke naar Schwaan. Vanaf 1913 was hij hoogleraar aan de Academie van Dresden en vanaf 1918 aan de Kunstacademie in Kassel.

Hij was een van de bekendste en kwalitatief hoogwaardigste landschapschilders van Duitsland.

Richard Starcke (Naumburg 1864–1945 Weimar)

Richard Starcke was een bekende schilder, illustrator en etsen in Weimar. Hij studeerde aan de Academie in Berlijn en aan de Kunstschool van Weimar, bij Leopold Graf von Kalckreuth. Hij vestigde zich in Weimar, schilderde karakteristieke koppen en mensengroepen op het platteland. Hij was meermalen te gast bij Franz Bunke in Schwaan.

Otto Bartels (Schwaan 1874–1958 Rostock)

Otto Bartels, de broer van Rudolf Bartels, bekwaamde zich in Rostock in het beeldhouwen in hout en werkte later met zijn broer Carl met gips en mortel aan verschillende stucprojecten, onder andere in de Beierse Landdag, het parlement van Beieren in München, en in de Rijksrechtbank in Leipzig.

Na de Eerste Wereldoorlog bezocht hij de Kunstnijverheidsschool in Hannover en de – nu – Rijkshogeschool voor Beeldende Kunsten in Weimar met als hoofdvak portretschilderen. Vanaf 1917 woonde hij in Rostock.

Reinhold Neubert (Magdeburg 1880–??)

Reinhold Neubert was een portret- en landschapschilder. Hij studeerde in Weimar en Parijs en kwam als leerling van Franz Bunke naar Schwaan.

Meer is ons helaas niet over hem bekend.

Otto Tarnogrocki (Lobsens 1885–1946 Nienhagen)

Otto Tarnogrocki werd opgeleid in Weimar, Stuttgart en Parijs. Vanaf 1904 woonde hij in Stettin, waar hij in 1944 weggebombardeed werd en vervolgens naar Schwaan terugkeerde. Hij kwam meermalen naar Schwaan om te schilderen. Daar richtte hij samen met Bunke, Bartels en Heinsohn de Mecklenburg – Pommersche Kunstenaarsvereniging op. Hij schilderde impressionistische landschappen en haventaferelen van Stettin.

Wilhelm Facklam (Upahl 1893–1972 Winkelhaid)

In 1914 volgde Wilhelm Facklam zijn eerste tekenlessen bij Ludwig Dettmann in Schwerin. Van 1920 tot 1922 onderwees Franz Bunke hem in Schwaan en Weimar. Aansluitend werkte Facklam als freelance landschapschilder in Schwerin. Hij leidde een schilderschool voor geïnteresseerden, waaraan ook de bekende schilder Carl Hinrichs uit Schwerin zijn eerste lessen kreeg.

Erich Venzmer (Rostock 1893–1975 Mainz)

In 1908 begon Erich Venzmer zijn schilderopleiding in de vakanties bij Franz Bunke in Schwaan. Na zijn dienstjaren tijdens de Eerste Wereldoorlog bezocht hij de Kunstnijverheidsschool in Hamburg en werd hij geschoold tot leraar aan het beroeps-pedagogische Instituut Berlin-Charlottenburg. Van 1923 tot 1941 was hij als kunstpedagoog werkzaam in

Schwerin, vervolgens van 1945 tot 1948 als hoofdreferendaris bij de Landesverwaltung, het provinciebestuur, gedurende welke periode hij de Afdeling Beeldende Kunst van de Cultuurbond oprichtte. Daarna was hij tot 1958 leider van de Schilderijengalerij van het Staatliche Museum Schwerin, later werkte hij als freelancer. Vanaf 1923 was hij lid van de Künstlerbund.

Rudolf Bechstein (Ilmenau 1897–1961 Ilmenau)

Nadat hij in 1920 in Weimar voor het eerst aan een tentoonstelling had meegedaan, werd Rudolf Bechstein leerling van Franz Bunke. Hij had onder meer succesvolle exposities in Weimar, Eisenach en Schwerin. Langere studiereizen brachten hem naar Schwaan, de Oostzee en Oberbayern. Van 1934 tot 1950 woonde hij in Sitzendorf in Schwarzatal, daarna keerde hij naar Ilmenau terug.

Vrouwelijke schilders

Over vrouwelijke schilders in de kunstenaarskolonie Schwaan is maar weinig bekend. In Weimar waren talrijke vrouwen voor een schilderopleiding ingeschreven en we weten, dat enkelen van hen met Bunke, Bartels en de andere kunstenaars naar Schwaan kwamen om er naar de natuur te werken. Tot hen behoorden Helene Dolberg, Ilse Jonas, Elisabeth von Aster, Hedwig von Germar, Lilly Schmidt, Edith Falke en de leerlingen Eckhardstein, Rampelmann, Brakenhöft, Haik en Fischer.

Suggesties voor verder onderzoek naar kunstenaars in Schwaan worden graag tegemoet gezien.

Kontakt

Kunstmühle
Mühlenstraße 12
18258 Schwaan

KUNSTMÜHLE

Tel.: 03844 891792 | Fax: 03844 8900335
www.kunstmuseum-schwaan.de
E-mail: info@kunstmuseum-schwaan.de

De landschapschilders van de kunstenaarskolonie Schwaan

KUNSTMÜHLE

Welkom in de Kunstmühle Schwaan, het Kunstmuseum van Schwaan

Zoals elders in Europa was gebeurd, ontstond omstreeks 1880/1885 ook in Schwaan een kunstenaarskolonie. Bijzonder was, dat de schilders niet van elders kwamen maar voornamelijk uit Schwaan zelf: de in Schwaan geboren Franz Bunke, Rudolf Bartels en Peter Paul Draewing en Alfred Heinsohn uit Hamburg vormden de steunpilaren van de kolonie. Alle vier waren ze bij Theodor Hagen opgeleid aan de vernaemde Weimarer Malschule, de Groothertogelijk-Saksische Kunstschool in Weimar. Met de Eerste Wereldoorlog eindigde de productiefste periode van de enige kunstenaarskolonie in Mecklenburg.

Na uitgebreide restauratiewerkzaamheden aan de oude watermolen, die omstreeks 1790 in opdracht van de Hertog van Mecklenburg was gebouwd, kon het Kunstmuseum in oktober 2002 zijn deuren voor bezoekers openen. Het zwaartepunt van de verzameling ligt bij de landschappen, stillevens en figuurvoorstellingen van de kunstenaars uit Schwaan.

Franz Bunke

Franz Bunke werd op 3 december 1857 als zoon van een molenbouwer in Schwaan geboren. Dankzij de ruimdenkendheid van zijn ouders kon hij al vroeg zijn kunstzinnige neigingen volgen. Van 1871 tot 1874 kreeg hij tekenlessen van de portretschilder Paul Tischbein in Rostock, waar hij na Tischbeins dood de Lagere Nijverheidsschool bezocht. In het voorjaar van 1878 begon Bunke aan een opleiding aan de Berlijnse Academie, die hij echter al na het eerste semester inruilde voor de Kunstschool te Weimar. Tot 1884 was Theodor Hagen daar zijn

Stadtansicht von Schwaan, Kunstmuseum Schwaan

leermeester, daarna kreeg Bunke in Weimar een aanstelling als leraar voor de landschapsschilderkunst.

Vanaf 1892 nam hij regelmatig vrouwelijke en mannelijke leerlingen mee naar Schwaan. Ook collega's als Paul Baum en Richard Starcke maakten er natuurstudies. Groothertog Wilhelm Ernst von Sachsen-Weimar verleende Franz Bunke in 1910 de hoogleraarstitel. Bunke was ereid van de Thüringsche Tentoonstellingsvereniging van Beeldende Kunstenaars en van de Mecklenburgsche Kunstenaarsbond. In 1927 werd hij tot ereburger van de stad Schwaan benoemd. Er kwam een Franz Bunke Allee. Als dank schonk de kunstenaar de stad een schilderij. Als grondlegger, vertegenwoordiger en middelpunt van de kunstenaarskolonie is Franz Bunke van uitzonderlijke betekenis voor Schwaan. Dankzij hem brak het *en plein air*-schilderen door in Mecklenburg. Op 6 juli 1939 stierf Franz Bunke in Weimar.

Rudolf Bartels

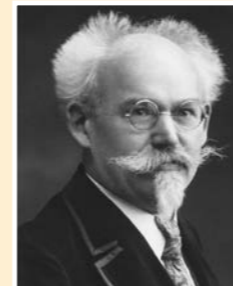
Rudolf Bartels komt uit een pottenbakkersfamilie. Hij werd op 10 november 1872 in Schwaan geboren. Vanaf 1887 volgde hij een opleiding tot decoratieschilder en vanaf 1892 werkte hij in verschillende steden in Duitsland als schilder. Deze trektocht bracht hem tot in Zuid-Duitsland en Zwitserland. Van 1897 tot 1900 bezocht hij de Ambachtsschool in Berlijn. In dat laatste jaar begon hij aan een opleiding bij Theodor Hagen in Weimar, waar hij in 1903 de begeerde Wilhelm Ernst Medaille ontving voor de weergave van een paardenhoofd. Tijdens zijn studie schilderde hij in de vakantieperiodes met Bunke, Draewing en Heinsohn in Schwaan, gezamenlijk exposeerden zij in 1904 in Rostock. Van 1908 tot 1917 werkte Bartels als freelancer in Schwaan. In de hoop op meer erkenning in de universiteitsstad, verhuisde Bartels in

Obstbaumblüte, 1914, Kunstmuseum Schwaan

1917 naar Rostock. In 1926 organiseerde de Barlach-kenner Friedrich Schult een tentoonstelling voor hem in Güstrow. Daarna trok Bartels zich meer en meer uit de openbaarheid terug. In 1931 nam hij voor het laatst deel aan de jaarlijkse expositie van de Kunstenaarsbond. Op 16 februari 1943 stierf hij bijna vergeten in Rostock.

Met zijn karakteristieke werk had de kunstenaar al voor 1910 aansluiting gevonden bij de zgn. Klassieke Modernen. Zijn schilderijen werken expressief, zijn sterk abstraherend, 'van de stof af', zonder echter hun betrekking tot het onderwerp te verliezen. Rudolf Bartels geldt als de belangrijkste schilder van Mecklenburg in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Peter Paul Draewing

Peter Paul Draewing werd op 29 juni 1876 als zoon van een arbeider in een sigarettenfabriek, in Schwaan geboren. Hij werd eveneens geschoold tot decoratieschilder, bezocht de Ambachtsschool in Rostock en kreeg vervolgens zijn eerste kunstgeoriënteerde lessen van Franz Bunke. Op diens advies begon ook hij aan een opleiding aan de Kunstschool in Weimar, die hij vanwege financiële problemen moest onderbreken. In de tussentijd werkte hij mee aan de beschildering van het Raadhuis in Hamburg, waardoor hij zijn studie kon voortzetten. Vanaf 1907 werkte hij als freelance kunstenaar in Weimar. Hij verdiende te weinig om in het levensonderhoud van zijn inmiddels vijfkoppige familie te kunnen voorzien en verhuisde daarom in 1915 naar Eisenach. Daar kreeg hij een baan aan de Ernst-Abbe-Tekenschool. Na de oorlog naar Eisenach teruggekeerd, verliet hij de Tekenschool in 1924 om persoonlijke redenen en werd hij leraar aan het Gymnasium. In 1937 ging hij met pensioen en op 9 maart

An einem schönen Herbsttag, um 1905, Kunstmuseum Schwaan

1940 stierf hij in Eisenach.

Zijn leven lang bleef Draewing nauw verbonden met Schwaan. Zijn liefde voor het detail en zijn gevoel voor harmonieuze kleurrijkheid maakten het hem mogelijk aantrekkelijke schilderijen te maken. Hij was een succesvol en gezien schilder, wiens werk talrijke kopers vond.

Alfred Heinsohn

Hamburger Hafen, um 1915, Kunstmuseum Schwaan

Alfred Heinsohn kwam op 10 februari 1875 in Hamburg ter wereld. Ook hij werd aanvankelijk – aan een Ambachtsschool in Hamburg – opgeleid tot decoratieschilder. Aansluitend werd hij onderwezen aan de Kunstnijverheidsscholen van Karlsruhe en Düsseldorf om ten slotte tot kunstenaar te worden gevormd aan de Kunstschool in Weimar met als leermeesters Theodor Hagen en Christian Rohlf, die hem op essentiële punten in zijn ontwikkeling hebben beïnvloed. Vanuit Weimar volgde hij Franz Bunke en zijn medestudenten Bartels en Draewing naar Schwaan. In 1902 liet hij aan de rand van de stad tussen de spoorbaan naar Rostock en de rivier de Warnow naar eigen ontwerp een huis bouwen. Vanaf 1910 reisde hij door Zwitserland en Frankrijk. Toen hij tijdens de Eerste Wereldoorlog onder de wapens werd geroepen, vervaagden de sporen van zijn kunstzinnige bezigheden in Schwaan. Na de oorlog keerde hij naar Hamburg terug. Vereenzaamd en verarmd pleegde Alfred Heinsohn op 12 november 1927 zelfmoord.

Heinsohn was een aanhanger van expressieve kunst en buitengewoon ontvankelijk voor kleurindrukken. Zijn werk ontwikkelde zich van een figuratieve tot een abstracte vormgeving. Vanwege het uitgesproken individuele karakter van die vormgeving wordt hij tot de vertegenwoordigers van de Klassieke Modernen gerekend.